

Borsodi L. László • NÉLKÜLEM IS RENDEZI

Borsodi L. László

Nélkülem is rendezzi

BOOKART, 2025

Támogató a Romániai Magyar Demokrata Szövetség
és a Communitas Alapítvány

Szerkesztette Lövétei Lázár László

„Felel a kérdezetlen semmi
Nem akarom s eszembe jut...”

(Várady Szabolcs)

„a végén rántalan nemlét marad,
mintha sosem lett volna semmi sem...”

(Rakovszky Zsuzsa)

ISBN 978-606-8994-95-6

© Borsodi L. László, 2025
© Bookart, 2025

A nagy menetelés

*Először nagyanyám gombja, majd a gyűszűje gurult el,
és hiába kerestük egész délután, nem találtuk meg
a szőnyeg alatt, az ágy alatt, a szekrény alatt. Nem volt sehol.
Később a testvérem papagája repült ki a nyitva felejtett kalitkából,
előbb a szobában repkedett ide-oda, a függönytartón megpihent,
és huss, a résre hagyott szúnyoghálós ajtón át végleg elszállt,
egy darabig még hallottuk hangját a fák között, de őt nem láttuk,
majd a hangja is elveszett az évek nagyra nőtt bozótjában.
Aztán a műanyag katonáim hulltak el egy szeméttelep-csatatéren,
és enyészeté lett a matchboxom, mint Senna a Tamburello-kanyarban.
A gombfocipályát és a gombokat elnyelte pókhálós pincetorok,
a fapajta helyén betonépület nőtt ki, a templomtoronyba új harang került.
De hiába hallottam a régi hangját, a nagy menetelésben nemcsak a tárgyak,
hanem a társak is átalakultak vagy eltűntek sorra, akikkel együtt gomboztuk be
legjobbainkat a BEK-, a KEK-döntőbe, sőt megnyertük a világbajnokságot.
És megöregedett a fiatal óvó néni, öregebb lett az öreg, nyugdíjas lett a boltos,
s én nem értettem, miért tűnik el jó kutyánk az udvarról, miért gyúl ki
a harmadik utcában az istálló, miért hal meg hirtelen az alsó szomszéd.
A nagy menetelésben nem vettem észre apám ősz hajszálait, lassuló ritmusát,
és nem láttam, miért sokasodnak édesanyám szép arcán a ráncok, kékeszöld
szemei miért egyre áttetszőbbek, miért néz egyre többet maga elé, föld alá.
A nagy menetelésben már tízen, már csak kilencen, csak nyolcan maradtunk,
de lehet, csak heten, csak hatan vagy öten, megtörténhet, hogy csupán négyen
vagyunk, vagy annyian se, a nagy menetelésben. Csak a fák bizonyosak, a madarak,
a szél, a nagy kékség. Hűvös van. Csend van. Bot és tarisznya nélkül.*

Kézbeszéd

Ha megérkeznék délutánra

*A kapud előtt a faleveleket seperd össze,
udvarodról a padokat tedd be a fészerbe,
ásd fel a zöldség- és virágágyásokat,
az alma- és körtefákat metszd vissza,
de ne bánkódj a megromlott gyümölcsökért!
A pinceajtót éjszakára ne hagyd nyitva,
a kapukulcsot mindig tartsd magadnál,
a lépcsőt gondosan mosd le, a kerti cipőket
rendszeresen hagyd az ajtó előtt,
s az ablakból vess egy pillantást a farakásra!
Házadban a hőmérséklet legyen ideális,
de ne törekedj kínos rendre,
ne rakj élére nadrágot, szoknyát,
vigyázz, mosás, mosogatás ne fájjon,
a rendszeres ágyvetéstől kíméld magad!
Hűtődben legyen sajt, kevés felvágott,
kamrádban kenyér, bor, esetleg kávé,
s ha egy délután bekopognék hozzád,
adj papucsot, ne kérdezz semmit,
készíts kettőnknek uzsonnát!*

Lenézni a völgybe

Nagyszüleink házat közös megegyezéssel eladtuk.
Szóval nem tudtunk megegyezni, kié legyen.
Egykori házukat azóta idegenek lakják.
Ha arra visz a vonat, nem tudok lenézni a völgybe.
Homályosuló tekintetem nem találná, merre van.
Az évtizedek totálja összemosza a szomszédokéval.
Csak bennem él, merre nyílik a kis- és a nagykapu.
Csak én tudom, hogy az első ajtó mindig zárva.
Csak én érzem a puliszka melegét a konyhából.
Hogy hány kenyeret vetett be nagyanyám hajnalban,
a kemence tüzeit, a kenyér illatát csak én tartom számon.
Én hallom a tisztaszoba csendjét, ünnepébe én léphetek.
És én hallom, hogy káromkodik a tehénre nagyapám.
A csúrból friss széna illata árad, az istállóból trágyaszag.
De hiába szólítom, a hátsó udvarról nem jön elő az öreg.
Hiába hívom, nem jön elém, nem csókol meg nagyanyám.
Csak a patak csordogál az úton túl, mossza a köveket.
Száguld, visz a vonat. Nem tudok lenézni a völgybe.

Hamvadás

A gyógyszereid között keresgélsz,
pedig évek óta ugyanazokat szeded.
A fászládához mész, letámasztod a botot.
Tűzgyújtó, csutakok, papír, gyufa.
Így égni fog, mondod, hamar meleg lesz.
Vissza a székedig, leülsz. Majd az ágy.
Egy féltenyérnyi kenyér a reggelid.
Nehezen rágsz, alig tudsz nyelni.
Forgatod a szádban az ételt.
Ahogy téged évek óta a csend.
Felsebzi bőrödét, izmaid lazulnak.
Hamvadnak benned a szavak.

Kézbeszéd

Jób-átirat

Ülünk ketten a délelőtti szobában.
Kérsz-e kávé, kérdelek. Inted, nem,
de nem szólsz. Néha sóhajtasz,
az ablakon kinézel. Vagy hová?
Ki tudná ezt megmondani?
A szomszéd bácsi hangja novembertől
nem hallatszik át, de lehet, te néha hallod.
A kályha melege egyetlen reményünk.
Fogjuk egymás kezét a ráncosodó időben.
Keményen tapadnak egymáshoz.
Akár a hantok.

Búcsú

Beának

Most kellene fegyelmezettnak maradni,
nem szaggatni kalapot, ruhát, lepedőt,
nem csapkodni a kaput, a bejárati ajtót,
nem rúgni bele szőnyegbe, székbe, polcra,
nem törni össze a poharakat szépen, sorban,
nem sírni párnába, nem nézni ki az ablakon.
Most kellene csendben maradni, mozdulatlanul,
nem fordulni senkihez segítségért, jóslatért,
nem kérni tanácsot barátától, rokontól, mástól.
És az arcomnak, legfőképpen az arcodnak
kellene rezzenéstelennek maradnia,
és csak álljunk lelógó kézzel, üres szívvel,
és ne tegyünk semmit, csak elnézzük,
csak hallgassuk, hogy távozik belőlünk,
ki gyökeréig egy velünk: apánk, istenünk,
letört ág, tövestül kifordult fa.

Az utolsó fa

Vasárnap halt meg édesanyám.
Március volt. Erőlködött erdő, rét.
Vasárnap halt meg édesapám.
Július volt. Tombolt lomb, virág.
Udvarunkon kiszáradt az utolsó fa.
Az ágyások helyén hófoltok.
Idegen árnyak botladoznak felém.

Csont, árny

Ismerted gyermekkori arcomat,
és ismerted a kamasz pattanásos arcát,
láttad, hogyan változik évről évre,
hogyan sűrűsödik bajuszom, szakállam,
fejemen hogyan őszülnek-ritkulnak a hajszálok,
az időközben megjelent ráncokat,
borvirágokat, foltokat már nem láttad,
azt sem, hogyan görbül a szájam,
amikor sírnom kellene,
tizenöt éve nem érdekel, mi fény, mi sötét,
tizenöt éve hallgatsz, nem lélegzel,
nincs karod, lábad, vágyad,
csak csontok, csupán a csontjaid.

És hazatérő árnyad.

Mint nedves vakolat

„A gyász, mint régi zászló, szétszakad”

(Takács Zsuzsa)

Ruháitokat kézzől kézre adjuk –
ez az öltöny még vadonatúj,
ez a nyakkendő már megkopott,
ezt a ruhát szeretted viselni,
ebben a szoknyában, blúzban
még évek múltán is a régi illatod,
ezt eltesszük emlékébe, ezzel mit
kezdjünk, ezek mennek a szemétbe.
A polcokról útra kelnek a könyvek,
a bakelitlemezeket gyűjtők vitték el,
a festmények már nincsenek a falakon,
holnap a szekrények esnek darabjaikra,
jövő héten a szuvas padlás is tűzre kerül,
és hull a múlt, mint nedves vakolat.
Nézéseket csak az ablakok őrzik majd,
mozdulataitokat az egymást ölelő szobák,
hangotokat a tetőn kopogó esőcseppek.

Mondhatatlan

*Mire elkészülnék, a lakásban nem lesz senki,
messze járnak már, kiket szerettem,
hajuk rég megőszült, ruhájuk csupa folt,
nem tudtak tovább várni rám, hajtogatják.
Mire elkészülnék, győz a nem az igenen,
csoda-e, hogy tele leszek teherrel,
hogy nem akarom kinyitni az ajtót,
és végül nem merek, nem tudok elindulni.
Mire elkészülnék, visszatart egy kicsi arc,
de nem lehet előhívni a régi hangot,
csak sírás marad a mondható helyén,
árny és gödör, hol egykor a régi ház állt.*

Nyári leltár

Számba vettük a virágokat, a bokrokat, a fákat,
madarak röptét figyeltük, a fűben vadállatok nyomait,
miközben emelkedőket másztunk, meredek hegyoldalon
ereszkedtünk, hogy újabb kapaszkodó tegyen próbára,
így jártuk be a nyarat, így jutottunk el a vízesésig.
A vizet bámultad, ahogy leszalad a szürkésfehér sziklákon,
folyik, csobog, zúdul lefelé a hegyről, az örök zubogást
hallgattad, a szünni nem akaró, időtlen csodát nézted,
a mélység fölé emelkedő hegyet, a szelíden tátongó szakadékot.
S ebben a végtelen pillanatban egyszer csak a tóról kezdél beszélni,
amely valahol a vízesés fölött van, több kilométerre innen,
fenn a havasok csúcsa közelében, ott, ahol percről percre
változik az időjárás: esik, kisüt a nap, köd borít mindent.
Engem inkább a völgy moraja hívott,
de te kitartottál mellett, hogy látni szeretnéd a tavat,
amelyből őzek, szarvasok, felhők isznak, amelynek tükre kék és sima,
amelyben meztelenül megmártózhatnál, megnézhetnéd magad.
Elengedtél engem, és én engedtem neked: hagytam, hogy elindulj,
megkeresd a magashegyi tavat, ahova vágytál, neki is iramodtál
a hegynek, én pedig a völgy felé fordultam, de még egyszer
visszanéztem, hogy megnézzem lábad ritmusát, csípőd mozgását,
melled rengését, fejed tartását, ahogy hirtelen te is visszanézel,
és elképzeltem, milyennek fog látni téged a tó, a hegycsúcs,
ha majd megmutatod magad úgy, ahogy én sose láthattalak még,
és ahogy a völgy katlanának foglyaként nem láthatlak meg soha már.

Nélküled

Amikor három napra elutazol, a lakás süketnéma nélküled,
a gyermekek kacagása tompább, kínos a rend a konyhában,
s hiába hagyta a hűtőben ételt, valahogy nem olyan az íze.
A szobák tisztaságára nagyon vigyázunk, hogy örülj majd,
amikor hazatérsz, és lásd, milyen gondosak vagyunk,
már ahogy meg tudunk lenni nélküled, várva, mikor
hívsz fel telefonon, hogy sorban beszélhessünk veled.
A nappal még eltelik valahogy, de aztán ahogy ránk
hajlik a délután, és egyre hosszabbak az árnyékok,
nem állítjuk azt, hogy félünk, de egyre idegesítőbb
egy távoli kutya vonítása a mentő szirénahangjára,
fel-felkapjuk a fejünket, hogy megint ki csattogtatja
a liftajtót, ki vitatkozik a szomszédal az ajtónk előtt.
S ha már végképp itt az este, kevés sajt, paradicsom,
sonka, pohár tea, és a televízió üres adásaival
próbáljuk feledni, hogy még hányat kell aludnunk,
amíg hazajössz, amíg fordul a kulcs a zárban, belépsz,
és azt mondod, hahó, már itt is vagyok, mi meg örülünk,
a nyakadba ugrunk, és próbálunk úgy tenni, mint akiknek
nem tűnt pokoli örökkévalóságnak a három nap,
ami neked is jár nélkülünk, nekünk is járna nélküled,
csak éppen nem tudunk kezdeni semmit ezzel a nagy
szabadsággal, mert olyanok vagyunk, mert milyenek is
lehetnénk nélküled, csak mi tudjuk, egyedül te tudod.

Félszavak, törmelék

„törmeléket vízbe hányják”
(Ez 26,12)

Azt hittem, ha jól dolgozom, rendezett lesz a kert,
és egy rendezett kertben dolgozhatom tovább,
nem így, albérletben – penészben, félhomályban
évtizedekig, ahol ritka vendég a szenvedély,
s főbélővé vált a sértődés, a fenyegető öregség.
Gyakran csak tesz-veszek, eszelősen keresek,
máskor az ablakon óráig kinézek, várom, jöjjön.
De hiába érkezik, ha megjön is, mindig későn,
már elcsigázott vagyok, ide-oda botladozom.
Alig szól hozzám, félszavai összetörnek,
félek, a törmelékből nem lesznek mondataim,
hogyan csak az övé az idő, és nekem nem marad,
hogyan megtaláljam az ajtót, mely innen kifelé nyílna.

Mindig a hallgatásod

Mindig a hallgatásoddal kínozol,
kérdesz, nem felelsz,
kérdesz, a szemed sem rebben,
egyre hevesebben kérdezel,
a kérdéseimben egyre
sokasodnak a trágár szavak,
amelyeket majd holnap megbánok,
de most nem, most nem bánok semmit,
csak kérdezel, nem is kérdezel,
a kérdőjelek eltűnnek a mondatok, a szavak
végéről, és bekövetkezik a felkiáltójelek
honfoglalása, óhajtók, ordítók, kiabálók,
és jobb kezemmel a szélvédőn
nyomatékolom, amit tudni szeretnék,
amit nem szeretnék tudni,
már nem tudom, mit akarok,
nem akarok tudni semmit, semmit,
csak hallom, hogy tovább ordítok,
csak azt tudom, hogy majd mindent megbánok,
hogy majd hosszú, csendes napok következnek,
de hiába, te most sem szólsz,
a hallgatásoddal kínozol,
nem kérdezel, nem felelsz,
nem nézek rád, szemed sem rebben,
száguld kocsink, két lámpafény az éjszakában,
a hátsó ülésen alszanak a gyermekek.

A damaszkuszi út felől

Caravaggio festménye alá

Nem tudom elviselni, hogy szeretsz,
hoggy figyelsz rám, évek óta fáraszt,
de kimért vagyok, nem bántanálak,
úgy teszek, mint kinek ez jó nagyon,
pedig ha tényleg ismernél, tudhatnád,
nem könnyű kiválasztottadnak lenni,
hoggy védelmezel, nem érdelem meg,
azt sem, hogy a hátam mögött dicsérsz.
Attól rettegek, egyszer cserben hagylak,
mert tovább nem lesz türelmem hozzád.
Joggal leszel akkor sértett, és sírni fogsz,
én meg ott ülök egy ismeretlen házban
üresen, és arra gondolok, milyen jó is volt
hazugságban élni, és milyen rettenetes
tükör nélkül, egyedül, megérezni végre,
hoggy fúj a szél a damaszkuszi út felől.

Olyan vagyok

Olyan vagyok, mint egy rendetlen konyha:
tele vagyok üres üvegekkel, többnapos,
mosatlan edényekkel, asztalon felejtett ételekkel,
hol a villanyt sem kapcsolják fel napok óta,
és általában éjszaka van, bűz és éjszaka.
Hiába várom, hogy jöjjön a háziasszony,
nincs a hálósobában, hol hetyegni szokott,
a kamrában sem keresgél lázasan, izzadva.
Olyan vagyok, mint egy elhagyatott ház:
bennem a meghalt gazdák lélegzete, lábnyoma,
a csend pora nem mozdul bútoron, szőnyegen,
ablakaimra fagy Isten üres tekintete.